

Nr 289

Av herr Gomér m. fl., *angående avskrivning av stödlån.*

(Lika lydande med motion nr 237 i Första kammaren)

Många jordbrukare har under en följd av år åsamkats avsevärda ekonomiska förluster genom upprepade skördeeskador. De har därigenom fått sin ekonomi allvarligt undergrävd. De stödlån som de av upprepade skördeeskador träffade jordbrukarna måste ta utgör för många en exceptionellt tung belastning till följd av räntor och amorteringar. I många fall är de ekonomiska svårigheterna så stora att jordbrukarna måste sägas sakna möjligheter att fortsätta med jordbruksdrift.

Vid besluten om stödlånen till jordbrukarna har man i stort sett räknat med att lånen skall återbetalas till staten. Det kan otvivelaktigt konstateras att jordbrukarna själva delar denna uppfattning. De upprepade skördeeskadorna har emellertid försatt åtskilliga jordbrukare i ett ekonomiskt så prekärt läge att de inte kan bedömas ha företagsmässiga förutsättningar att återbetala stödlånen. De lättnader som medgivits i fråga om amorteringen av stödlånen är i åtskilliga fall otillräckliga. Då syftet med stödlånen varit att ge låntagarna möjligheter att upprätthålla jordbruksdriften, framstår det som nödvändigt att avskrivning av lånen helt eller delvis medges i sådana fall då detta bedömes erforderligt för att låntagaren skall kunna fortsätta näringsutövningen. Om ej sådana åtgärder vidtages blir de sociala och ekonomiska komplikationerna för vederbörande jordbrukare och deras familjer synnerligen besvärande, och det kan ifrågasättas om inte — bortsett från de sociala motiven — en viss avskrivning ur samhällets synpunkt ter sig billigare. Det kan erinras om att ekonomiskt stöd, bl. a. i form av just avskrivning, regelmässigt brukar komma i fråga, då det av i huvudsak sociala skäl är motiverat på andra områden. Stödet eller avskrivningen är i en del av dylika fall mera generös och generell än vad som här ifrågasättes beträffande stödlånen. Det finns inte anledning att här göra erinringar mot detta stöd vid i princip jämförbara tillfällen, men konsekvensen synes kräva att man är beredd att genomföra ett liknande förfarande beträffande stödlånen.

Enligt beslut av 1958 års riksdag skall befrielse från återbetalningsskyldighet helt eller delvis och avskrivning av stödlånefordran kunna medges förutom efter rent bankmässig bedömning av låntagarens betalningsförmåga även i de fall då det är behövligt för att syftet med stödlånet ej skall

förfelas eller då sociala skäl motiverar att indrivningsåtgärder inte bör vidtagas. Härvid har förutsatts att viss hänsyn bör tagas till om låntagaren gjort vad han kunnat för att sköta och underhålla sitt jordbruk. Enligt nämnda beslut bör vidare befrielse från återbetalningsskyldighet och avskrivning beslutas utan att för lånet ställd säkerhet tagits i anspråk. Vid indrivning hos en borgensman bör man även beakta liknande sociala skäl som dem vilka talar för att man bör avstå från att vidtaga indrivningsåtgärder mot en låntagare.

Tillämpningen av de bestämmelser som sålunda finns angående avskrivning i vissa fall av stödlånen måste sägas ha varit alltför restriktiv. En generösare bedömning i fråga om stödlåneavskrivningen framstår som nödvändig, om inte syftet med lånen i åtskilliga fall skall förfelas. Naturligtvis kan det dock förutsättas att avskrivning eller befrielse från återbetalningsskyldighet inte skall behöva förekomma i ett större antal fall. Grundläggande för bedömningen bör vara att avskrivning av stödlån helt eller delvis inte skall medges i annat fall än då sådan bedömes nödvändig för att låntagaren skall få företagsmässiga förutsättningar att upprätthålla jordbruksdriften. I vilka fall en sådan åtgärd bör komma i fråga bör prövas genom en särskild inventering av de utestående stödlånen, varefter åtgärder bör vidtagas för genomförande av en på grundval härav begränsad avskrivning av lånen.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om undersökning av i vilken mån avskrivning av stödlån helt eller delvis är nödvändig för att vederbörande låntagare skall få företagsmässiga förutsättningar att upprätthålla jordbruksdriften samt om vidtagande av erforderliga åtgärder för genomförande av en sådan stödlåneavskrivning, som kan motiveras av undersökningen, i enlighet med motionens syfte.

Stockholm den 25 januari 1962

David Gomér

Per Svensson

Johannes Antonsson

i Stenkyrka

Emil Elmwall

Robert Johansson

Fridolf Jansson

i Benestad

Karl Björkänge

Arne Magnusson

i Nennesholm